

Korallrevet ytterst i Hardangerfjorden ligger på ca. 140 meters dyp sør for Otterøya. Bildet viser en sykkel som er kolonisert av svamp og andre organismer.

Korallrev langs kysten – en truet naturtype

Inne i fjordene våre og langs kysten er det dokumentert over 200 korallrev, sannsynligvis er det mange flere. Korallrevene har et rikt dyreliv, og spiller en viktig rolle i de marine økosystemene. De skjøre og saktevoksende korallene trues blant annet av dumping av steinmasse, fiske med bunnredskaper og utslipp fra oppdrettsanlegg.

PÅL BUHL-MORTENSEN | paalbu@imr.no og LENE BUHL-MORTENSEN

En del av korallrevene i kystnære områder har vært kjent siden 1700-tallet, men med noen få unntak er de fleste lite undersøkt med moderne metoder. Korallrevene i Norge er laget av kaldtvannskorallen *Lophelia pertusa*. Dette er én av syv steinkoraller som finnes i Norge, men kun *Lophelia* danner rev. Utenom steinkorallene finnes det rundt 30 andre koraller innenfor gruppene hornkoraller og lærkoraller, som heller ikke er revbyggende. De kjente revene i fjordene og langs kysten utgjør ca. 20 % av alle kjente korallrev i norske områder.

Nye korallrev

I fjor ble en del korallrev utenfor Møre og Romsdal grundig dokumentert med video som et ledd i bunnkartleggingen som gjøres i MAREANO-prosjektet. I Breisundet, vest for Ålesund, ble et nytt

korallrev funnet i et landskap hvor det på forhånd ble vurdert at det var sannsynlig å finne *Lophelia*-rev. Revet her var skadet, og det ble observert tapt fiskeredskap. Også Julsundet vest av Molde ble undersøkt, en lokalitet som ble angitt av konservator Carl Dons i 1944. Å verifisere gamle registreringer har stor verdi, da de opprinnelige posisjonsangivelsene ofte viser seg å være ganske unøyaktige. De historiske angivelsene av korallrev må derfor bekreftes før beliggenheten kan brukes direkte i lokal miljøforvaltning. I Julsundet ble et *Lophelia*-rev funnet ganske nær angivelsen fra Dons. Revet lå på en grunne som har navnet Kjerringgrunnen, derfor var det naturlig å kalle dette revet for "Kjerringrevet". Nord for Bud, ca. 8 km ut i havet, ble det funnet et nytt korallrev i et område hvor det allerede er registrert flere korallrev i

nærheten. Det var derfor ikke overraskende å finne enda et rev i dette området.

Verdens grunneste kaldtvannsrev

I 1999 utførte Havforskningsinstituttet en kartlegging av Tautraryggen i forbindelse med en planlagt gassrørledning fra Tjeldbergodden inn Trondheimsfjorden til Skogn. På Selliggrunnen nord på Tautraryggen finnes verdens grunneste *Lophelia*-rev på bare 39 meters dyp. Også utenlandske forskere er interessert i norske koraller, og revet som ligger i Stjernesund er grundig undersøkt av tyske forskere, i tillegg til MAREANO-kartleggingen. Et annet viktig korallområde er Hardangerfjorden, hvor flere korallrev har blitt grundig undersøkt de siste årene.

Figur 1. Utbredelsen av kjente korallrev i Norge illustrerer at hadde det ikke vært for det store antallet korallrev som ligger innenfor revområdene Sula, Røst og Høla, så er det omtrent like mange korallrev i kystnære områder som på sokkelen.

Syd for Otterøya, ytterst i Hardangerfjorden ligger det et stort og flott korallrev på terskelen som krysser fjorden på ca. 140 m dyp.

Rikt dyreliv

Sammenlikner man arts mangfoldet på korallrev på sokkelen med korallrev nær kysten, viser det seg at de kystnære revene generelt har et større arts mangfold. De ser ut til å fungere som habitat for en rekke arter som også kan finnes på annen hardbunn og i andre grunnere habitater. Samtidig tilbyr de muligens mer varierte fødekilder enn de revene som er ute på sokkelen.

Revene i havet er best kartlagt

Den revdannende korallen *Lophelia pertusa* forekommer i Østfold og fra Ryfylke i Rogaland til Sørøya i Finnmark. Denne korallen ble oppdaget nær kysten alt i 1756 av biskop Johan Ernst Gunnerus. På slutten av 1800-tallet hadde zoologer fra hele Europa stor interesse i å undersøke dyrelivet på de norske korallrevene. I over hundre år var *Lophelia* kun kjent fra kyst og fjorder, men likevel har vi i dag mest kunnskap om korallrevene som vokser ute i havet.

Dette skyldes at det i nyere tid har vært større innsats på korall-kartlegging til havs enn i de kystnære områdene. Denne kartleggingen er motivert av at oljeindustrien tidlig på 1990-tallet oppdaget Sularevet, samtidig som det ble rapportert at bunntørling holdt på å rasere store deler av *Lophelia*-revene til havs. Nye korallrev har jevnlig blitt oppdaget i områder som var aktuelle for oljeboring og legging av rørledninger, og det er satt i gang ny forskning om mulige effekter av borekaks. Parallelt med dette er flere korallrev oppdaget og kartlagt gjennom den systematiske MAREANO-kartleggingen som gjøres av Havforskningsinstituttet, Norges geologiske undersøkelse og Kartverket. Når været har vært for dårlig til å kartlegge ute på kontinentalsokkelen, har interessante kyst- og fjordområder blitt undersøkt.

Andre trusler ved kysten

De kystnære korallrevene er høyst sannsynlig ikke mindre truet enn de til havs, men det er andre trusselfaktorer her enn i åpne farvann. Oppdrettsanlegg står for økt tilskudd av organiske partikler, og oppankringen kan knuse korallene, på samme måte som fiske med line og bunn garn. Avrenning av næringssalter fra land kan endre planteplanktonproduksjonen og oksygeninnholdet i vannet. Mengden av søppel som finner veien ut i havet ser ut til å være større nær bosetninger enn ute i havet. De siste årene har flere problemstillinger blitt aktualisert, for eksempel dumping av steinmasser i fjorder i forbindelse med tunellbygging og gruvedrift. På toppen av disse trusselfaktorene kommer det faktum at eventuelle klimaendringer

med økt temperatur kan få større utslag i fjordene med dramatiske konsekvenser for kaldtvannsarter som *Lophelia pertusa*.

Viktig med kartlegging

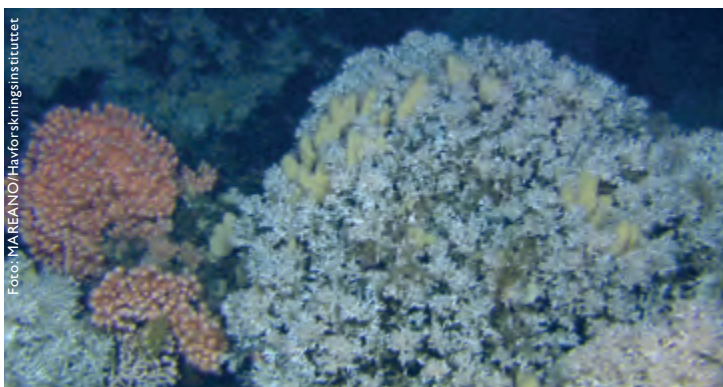
Bedre kunnskap om korallrevene langs kysten er viktig for å kunne foreslå relevante verneområder. I tillegg er det viktig å tilpasse næringsaktivitetene slik at det ikke oppstår skader på revene og for å utnytte en stor naturressurs i form av naturrikdom som samfunnet lettere kan ta til seg med dokumentasjon av korallrevene. Basiskartlegging er også påkrevet for å kunne vurdere eventuelle endringer i korallrevens helsetilstand. Disse revene kan tenkes å være utsatt for klimaendringer, effekter av oppdrett, andre utslipp osv. Det er derfor viktig å kartlegge og overvåke de kystnære revene for å unngå mer eller mindre ubotelige skader.

Sjøtørrer på korallrev i Stjernesund. Reke og medusahode er vanlige arter på denne hornkorallen.

En albino blomsterreke (*Pandalus propinquus*), også kalt korallreke, på revet syd for Otterøya.

Steinværrevet i Andfjorden er stort og generelt i god stand, men det er påvist skader fra fiskegarn som har satt seg fast.

